

ODKUD ZNOVU ZAČÍT
Poznámky z úvodu Davida Properi
na mezinárodním shromáždění zodpovědných z Comunione e Liberazione
La Thuile (AO), 26. srpna 2022

• *Discendi, Santo Spirito*

Vítejte! Děkuji osobně každému z vás, že jste sem přišli, abyste prožili tyto dny společně, shromáždění z celého světa po krizi pandemie a v jistě choulostivém okamžiku historie hnutí. Taktéž Carrón se chtěl zúčastnit skrze zprávu, kterou mě požádal, abych vám předal a kterou vám nyní přečtu:

«Draží přátelé, posílám vám pozdrav plný náklonnosti na začátku tohoto mezinárodního shromáždění zodpovědných, které vás svolává z celého světa, abyste učinili nový krok na cestě, kterou otevřel don Giussani. „Okolnosti, kterými nás Bůh nechává projít, jsou esenciálním, a ne sekundárním faktorem našeho povolání, misie, ke které nás volá. Jestli křesťanství je zvěstováním faktu, že Tajemství se vtělilo v člověka, okolnost, v níž člověk k tomuto zaujme postoj tváří v tvář celému světu, je důležitá k samotnému definování svědectví“ (L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, Marietti 1820, Janov 1999, str. 63).

Ohromilo mě, když jsem viděl tuto radu dona Giussaniho vtělenou do skupiny nemocných lidí, s kterými jsem se nedávno setkal. Byl jsem zasažen zjištěním, že dar Duchu svatého daný donu Giussanimu umožňuje našim trpícím přátelům, kteří ho následují, čelit nemoci a dokonce smrti s jistotou lásky Otce, jemuž odpovídají v poslušnosti tím, že se mu odevzdávají s radostí, která překvapuje ty, kteří je vidí takto žít tuto okolnost na jejich cestě.

V našich nemocných jsem viděl zářit jednu větu von Balthasara, která mě v této době doprovázela: „Prvotní [Ježíšova] důvěra v Otce, nezatemněná žádnou nedůvěrou, se zakládá na společenství Duchu svatého s Otcem a Synem: Duch udržuje v Synovi živou neochvějnou důvěru, pro níž každé nařízení Otce [...] bude vždy pramenící z lásky [Otce], jíž bude nyní zapotřebí odpovědět s lidskou poslušností, jelikož se Syn stal člověkem.“ (H.U. von Balthasar, *Se non diventerete come questo bambino (Jestliže nebudete jako toto dítě)*, Piemme, Casale Monferrato-AL 1991, str. 31).

Tato stejná „neochvějná důvěra“ dozrála v těch, kteří následovali setkání, které navždy poznamenalo náš život, ponoření do místa – života hnutí, které nám učinilo Krista familiárním tím, že nám dávalo s donem Giussanim zakusit, že „ta největší radost z života člověka je cítit Krista živého a tepajícího v tělech vlastní myšlenky a vlastního srdce“ (21. prosince 1946, v L. Giussani, *Lettere di fede e di amicizia ad Angelo Majo (Dopisy víry a přátelství Angelovi Majovi)*, San Paolo, Cinisello Balsamo-MI 2007, str. 53).

Přeji vám, aby vaše společné setkání z celého světa při stém výročí narození dona Giussaniho bylo dominováno vděčností Duchu svatému, který nám ho daroval. Uznejme s prostotou srdce, že dar charismatu, kterého se každý z nás účastní, slouží k tomu, aby nám pomáhal žít jakoukoliv okolnost v životě církve s vědomím, ke kterému sv. Jan Pavel II. povolával kněze z hnutí: „Autentické hnutí tudíž existuje jako vyživující duše uvnitř instituce. Není to její alternativní struktura. Je naopak pramenem přítomnosti, která neustále obnovuje existenciální a historickou autentičnost. Kněz tedy musí v hnutí najít světlo a teplo, které ho činí schopným věrnosti svému biskupovi, které ho činí připraveným k poslání instituce a pozorným k církevní disciplíně, tak aby vibrace jeho víry a chuť jeho věrnosti byly plodnější“ (*I movimenti nella missione della Chiesa. Tre discorsi di Giovanni Paolo II (Hnutí v misii církve. Tři proslovy Jana Pavla II.)*), příloha k «Litterae Communione-CL», č. 11/1985, str.25).

Každý z nás je stejně tak volán, aby objevil plodnost vlastní víry a chuť věrnosti přítomnému Tajemství tím, že bude poslušný tomu, koho církev označila k následování, Davidovi,

pro jednotu hnutí, a tím, že budeme ochotni přijmout to, co nám papež František řekne na audienci 15. října. Všechny tyto roky jsem se snažil sloužit hnutí v zodpovědnosti, která mi byla svěřena, tím, že jako první jsem následoval znamení Tajemství k dílu v naší velké Fraternitě. A nyní toužím následovat a sloužit naší jednotě jako jeden z vás.

„Co jsi ověřil v těchto měsících pozvání vzít na sebe v první osobě zodpovědnost k charismatu? Co jsi objevil a jaké otázky se vynořily?“ Otázky, které Davide označil pro mezinárodní shromáždění zodpovědných, jsou pro naše povolání rozhodující. Na odpovědi, kterou každý dá, vskutku záleží určení misie, ke které nás Pán volá v církvi a ve světě.

Obětuji mé dny za ty z vás, které znám, a za mnohé, s kterými jsem se nikdy nesetkal, ale které cítím stejně tak přáteli na cestě Určení.

Váš společník na cestě, Julián Carrón».

Nyní společně zazpíváme.

Píseň: *La strada*¹

To, k čemu se chystám, není jednoduchý úvod. Dnes večer bych chtěl v perspektivním světle zrekapitulovat všechny podstatné záležitosti, které se letos vynořily uvnitř dramatickosti událostí, které jsme prožili, abychom se snažili oživit naše vědomí a tudíž také vědomí našich přátel, kterým budeme vyprávět o plodech těchto dní, o tom, co po nás přítomná okolnost, naše historie a církev žádají jako úkol v této fázi života našeho hnutí, a abychom si uvědomovali faktory, které mohou lépe zabezpečit podmínky pro kontinuitu této historie.

Práce, kterou budeme v těchto dnech vykonávat, začne právě tím, co zde dnes večer řekneme, a tím, co jsme tento rok prožili, a budeme mezi sebou diskutovat, abychom se dostali k syntéze, která pomůže příštím krokům. Takže můžeme považovat toto mezinárodní shromáždění zodpovědných za okamžik, který má historický úkol; vy zde máte historický úkol pro naše hnutí. Rozvinu 6 bodů.

1. Otázka od které znovu začít: čeho se pevně držíme?

«Okolnosti, kterými nás Bůh nechává projít jsou esenciálním, a ne sekundárním faktorem našeho povolání.»² Právě jsme to slyšeli v Juliánově zprávě.

Zdá se mi, že tato slova dona Giussaniho – slova, která jsme si často v posledních letech opakovali – získávají ve světle okamžiku, který jako hnutí prožíváme, specifickou váhu a intenzitu. Vskutku, když se díváme na uplynulý rok, nemůžeme jinak než uznat (myslím si, že v tom jsme všichni za jedno), že okolnosti, kterými nás Bůh nechal projít, byly takové, že zatřásly lodičkou naší společnosti až do té míry, že v mnohých vyvolaly zmatek a znepokojení, v některých i hořkost a dokonce hněv. Je tedy nutné jako nikdy předtím ptát se: v jakém smyslu je *tato specifická okolnost*, kterou procházíme, esenciálním faktorem *našeho povolání*, tedy obsahuje slovo, které nám chce Tajemství říct, výzvu, volání, které k nám tajemství obrací? Co nám chtělo Tajemství říct skrze vše to, co se přihodilo a jakou odpověď po nás žádá?

Jsem si jistý, že každý z vás dospěl nebo dospívá k osobní odpovědi na tyto otázky, a přímo doufám, že plod této práce se bude moci ukázat na assembleách, které spolu budeme mít, tak aby se obohatili všichni, ať už se jedná o odpovědi, ke kterým jsme dospěli nebo o ještě živé otázky a rozpačitosti. Jsme zde, abychom si pomohli kráčet kupředu a nikdo z nás – jistě ne já – již nemá v kapse všechny odpovědi.

Chtěl bych začít s tím, že se zaměříme na první základní odpověď, která je tato: v dobách bouře, kdy se zdá, že vše kolísá, jsme donuceni se ptát, čeho se doopravdy pevně držíme, o co se opírá

¹ C. Chieffo, «La strada», v *Canti*, Soc. Coop. Ed. Nuovo Mondo, Milano 2014, str. 241.

² L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino (Člověk a jeho určení. Na cestě)*, Marietti 1820, Janov 1999, str. 63.

vlastní naděje. Připomněl nám to svým tak mocně evokujícím způsobem otec Lepori, když nám na konci druhé přednášky duchovních cvičení Fraternity před očima vyličil obraz svatého Pavla, který při boji se ztroskotáním lodě, na které se nacházel, pochopí, že aby zachránil všechny své společníky i sám sebe, musí udělat jednu jedinou věc: nadále se pevně držet Krista: «Pavel se pevně drží Přítomnosti toho, který je celou jeho konzistencí. A je klidný a radostný, bez jediného drobečku strachu, protože mu stačí Ježíš, Vzkříšený».³

Toto mi tedy připadá jako první velké slovo, které nám Pán řekl a které nám říká skrze „nedávné silné otřesy“ uštědřené lodi naší společnosti, slovo, které je ve skutečnosti otázkou: «Ale vy, čeho se *doopravdy* pevně držíte?». Nebo přesněji: «Co je pro vás ve zkušenosti hnutí *absolutně* nejdražší?» Nepoužil jsem slova náhodně: je to stejná otázka, kterou císař ve slavné pasáži Solovjevova *Antikrista* obrací ke křesťanům: «„Divní lidé... řekněte mi vy sami, ó křesťané [...], co máte nejdražší v křesťanství?“ A tak se postavil na nohy stařec Jan a odpověděl sladce: „Velký panovníku! To co máme nejdražší v křesťanství je samotný Kristus. On sám a všechno to, co přichází od Něho.“»⁴

Když budu parafrázovat slova starce, myslím si, že i my musíme říci: to, co máme nejdražší na hnutí je Ten, který je původem, pramenem a konzistencí tohoto života, tedy Ježíše Krista. Jestli máme tolik rádi dona Giussaniho – a máme ho urputně rádi! -, je to proto, že vůbec nikdo tak jako on nám neučinil Krista familierním, nedal nám zakusit vzájemnost mezi realitou Krista a hlubokým očekáváním našeho srdce, naší lidskosti. Zároveň jestliže máme tolik rádi všechny ty syny Giussaniho, kteří nás uvedli do zkušenosti charismatu CL – zde myslím nejen na Juliána, kterému tímto děkuji za zprávu, kterou nám poslal, ale také na mnoho mužů a žen, kteří dali život, aby druhým komunikovali krásu učiněného setkání (chtěl bych citovat, abych zůstal ve sféře Božích služebníků, Enza Piccininiho a Andreu Azianiho), a kteří ho ještě dávají -, protože skrze ně, skrze jejich oči a hlas, jsme se mohli setkat s pohledem a hlasem Toho, který jim změnil život, tedy nakonec s oním člověkem z Nazareta, který jediný o sobě může říci: «Já jsem Život tvého života.»

2. «Kristus, život života»: k jádru Události, která nás zasáhla

V donu Giussani jsme nepotkali jen výjimečného člověka. Bez pochyby – kdo ho poznal, ví to dobře – on byl *také* tímto. Ale my zde dnes nejsme *kvůli tomuto*. My jsme zde, protože tento člověk – jistě skrze a s pomocí toho všeho, kým on byl, povahou, citlivostí, inteligencí, pohledem, hlasem – nám dokázal komunikovat alespoň něco z úžasu, ze kterého žil, onoho úžasu, že když mluvil – mnozí z nás si na to pamatujeme – bylo to, jako by mu vycházel z očí: dojatý úžas, který on žil *tváří v tvář Kristově události*, kterou cítil a uznal jako naplnění bezmezného žízně po pravdě, kráse, lásce, životě, která hořela v jeho srdci, a tudíž jako pramen pohledu plného pohnutého slitování před tajemstvím srdce kohokoliv, s kým se setkával. Dovolte mi, abych vám ještě jednou přečetl slova, se kterými sám don Giussani popsal den, okamžik, ve kterém Kristova událost zasáhla a navždy změnila jeho život:

«Jako píše Camus ve svých *Zápisích*: „Člověk se nestane velkým skrze skrupole; velikost přichází skrze milost Boží, jako krásný den“. Pro mne se to událo jako překvapení „krásného dne“, když jeden učitel z prváku na gymnáziu – bylo mi 15 let – četl a vysvětloval první stranu evangelia svatého Jana. Tehdy bylo povinné číst tuto stránku na konci každé mše; slyšel jsem jí tedy tisíckrát. Ale přišel „krásný den“: vše je milost. Jako říká Adrienne von Speyr, „milost nás zaplaví: to ustanovuje její podstatu [milost Je Tajemství, které se sděluje; podstata sdělování Tajemství je to, co nás zaplaví, zasáhne]. Ona neobjasňuje bod po bodu, ale ozařuje své světlo jako slunce. [...] Po čtyřiceti letech, když jsem četl tento úryvek z von Speyr, jsem pochopil to, co se mi přihodilo, když

³ M.-G. Lepori, *Kristus, život života*, příloha k *Tracce*, č. 6/2022, str. 68-69.

⁴ Srov. V. Solov'ěv, *I tre dialoghi e Il racconto dell'Anticristo (Tři rozhovory a Vyprávění Antikrista)*, Marietti 1820, Janov-Milán 1975, str. 190.

onen učitel vysvětloval první stranu evangelia svatého Jana: „Slovo Boží, čili to, z čeho se vše skládá, se stalo tělem,“ říkal „tudíž krása se stala člověkem, dobrota se stala člověkem, spravedlnost se stala člověkem, láska, život, pravda se stala člověkem: bytí nespočívá v Platónském světě ideí, stalo se člověkem, je jedním mezi námi“. [...] A toto je všechno. Protože můj život, když jsem byl velmi mladý, byl tímto doslova zasažen: ať už jako památka, která vytrvale stíhala mou myšlenku, nebo jako stymul k přehodnocení každodenní banálnosti. Od té doby již pro mě okamžik nebyl banalitou.»⁵

Charisma, které si nás získalo, má co do činění nejdříve a více než cokoliv se zkušeností, o které nám zde vyprávěl don Giussani. Jistě, mohli bychom strávit hodiny nad detailním popisováním výjimečnosti lidské osobnosti dona Giussaniho, a je také důležité to dělat, jestli je pravda, že charisma hnutí neexistuje abstraktně, nýbrž se nám sdělilo skrze lidství a dokonce skrze povahu⁶ konkrétního člověka. Zároveň si stále více uvědomuji, že to je jako kdyby slovo «charisma» obsahovalo nejednoznačnost, přinejmenším v uších laika jako jsem já a jako většina z nás zde přítomných, kteří nejíme chleba a teologii k snídani. V běžné řeči totiž, kdo má „charisma“, „charismatik“, je člověk, který za sebou táhne, rozený leader, člověk, který dokáže okouzlit. Jistě, ve slovu «charisma», jak ho používáme mezi námi, je obsažená i tato myšlenka. Slovo «charisma» ukazuje v giussaniovském slova smyslu, a dodal bych v církevním slova smyslu, speciální způsob jak žít, vnímat, říkat a komunikovat víru církve, která právě kvůli akcentu, který je jí vlastní, začleňuje, jeví se přitažlivou, a tudíž plodí národ.⁷ Ale právě: to, co je zde v posledku rozhodující, není tolik půvab výjimečné osobnosti „charismatika“, nýbrž *půvab Kristův*, který osoba charismatika, i skrze a díky síle atraktivity, která jí byla darována, dokáže znovu probudit v tom, kdo se s ním setká a následuje ho. Může se to zdát samozřejmé, ale stojí za to si to znovu říct. Jak řekl tehdy kardinál Ratzinger ve své zapamatování hodné homílii při příležitosti pohřbu dona Giussaniho, jestli my tolik uctíváme dona Giussaniho, je to pradoxně právě kvůli tomu, že, když na něho myslíme, myslíme na člověka, který se zcela vydal, aby nás vedl ne k sobě, ale ke Kristu, k onomu člověku z Nazareta, který mu zvlhčil oči, když o něm mluvil. Ratzinger totiž řekl: «Tím, že vedl lidi ne k sobě, ale ke Kristu, přímo získal srdce, pomohl zlepšit svět, otevřít dvěře světa pro nebe».⁸

3. Od půvabu setkání k úsudku víry

Chtěl bych se ještě trošku zastavit u tohoto bodu, protože si myslím, že má hlubší implikace, než se může zdát, nejen na náš způsob jak vnímat charisma, tedy na jeho funkci, na cíl, kvůli kterému ho Tajemství vzbudilo a dalo nám ho potkat, ale také na náš způsob jak chápat obsah zkušenosti, kterou ci chceme pomoci žít.

Především, jak jsme se naučili,⁹ charisma bylo a je pro každého z nás, na existenciální úrovni, konkrétním způsobem, skrze který nás Kristova událost zasáhla, stala se zajímavou a významnou

⁵ L. Giussani, «Jak se rodí hnutí», v Ibid. *L'avvenimento cristiano. Uomo Chiesa mondo (Křesťanská událost. Člověk církve svět)*, Bur, Milán 2003, str. 31-33.

⁶ Srov. L. Giussani, *Dal temperamento un metodo (Z povahy metoda)*, Bur, Milán 2002.

⁷ L. Giussani, «Jak se rodí hnutí», v Ibid., *L'avvenimento cristiano. Uomo Chiesa mondo (Křesťanská událost. Člověk církve svět)*, Bur, Milán 2019, str. 107-108. Co se toho týče, říkal nám také Otec Lepori na duchovních cvičeních Fraternity: «Když dobře uvažujeme, vidíme, že každé církevní charisma je v hloubi speciálním způsobem, speciálním vtělením předávání člověku Kristova volání ke svobodě, aby ten, kdo je jím dostižen, se mohl zvednout jako Marie z Betánie ze své němé bolesti, aby se dostal k přítomnosti Vzkříšeného [...]. Každé charisma je pro toho, kdo je v něm zapojen, nositelem půvabu tohoto volání, půvabu, protože odpovídá všemu tomu, po čem mé srdce touží, i aniž by o tom vědělo. Charisma, které Bůh vybral pro tebe, je to, ve kterém se toto volání k tobě dostává s větší krásou, konkrétností a pravdou» (M.-G. Lepori, *Kristus, život života*, cit.dílo, str. 61-62).

⁸ J. Ratzinger citovaný v A. Savorana, *Vita di don Giussani (Život dona Giussaniho)*, Bur, Milán 2014, str. 1189.

⁹ «Charisma je způsob, se kterým nás Událost zastihne. Ty jsi paralytik; zastihne tě a ty po celý život budeš vycházet z oné vzpomínky [...]: tvoje tvář, tvůj charakter bude modelován, tedy tvůj charakter bude posílen, zdůrazněn onou vzpomínkou. [...] A charisma se k tobě dostane stále více skrze slova, proslov, skrze – přesněji – setkání. Setkání: ty jsi se setkal s touto společností; toto je způsob, s jakou Ježíšovo tajemství [...] zaklepalo u tebe doma» (L. Giussani,

v našem životě. Je možné říci, že charisma je lidská tvář, skrze kterou nám Kristova událost přišla naproti, tím že nám fascinovala. Na začátku je setkání s půvabem odlišné lidské přítomnosti, která tajemně a zároveň neodolatelně odpovídá srdci, aniž bychom dokázali říct proč. Kolikrát nám don Giussani pomohl pochopit rozhodující důležitost tohoto začátku v dynamice víry, tím že nám pomohl vcítit se – se svou jedinečnou ostrostí psychologického důvtipu – do zkušenosti, kterou Jan a Ondřej učinili v prvním setkání s Ježíšem.¹⁰

Ale tento počáteční půvab je právě *začátek*, tedy výchozí bod cesty, *ne cílový bod*. Lépe, v tomto začátku je již všechno, ale ve formě zrna, které se musí vyvinout, musí dozrát, musí dospět k explicitnímu vědomí obsahu zakusného půvabu, tedy k *důvodům půvabu*. Kolikrát don Giussani naléhal na to, že samotní učedníci, i když si byli od samého počátku jistí, že potkali Mesiáše,¹¹ ještě moc nechápali, *Kým Ježíš doopravdy byl*, tedy co doopravdy znamenalo, že je *Mesiášem*. Dokonce pro ně, kteří se přece setkali s tou nejvýjimečnější lidskostí, která se kdy zjevila na zemi, se «Znamení všech znamení»¹² - jak ho nazýval don Gius -, dokonce pro ně, kteří stáli před lidskostí Syna Božího osobně, byla nutná cesta – cesta učiněná i z korekcí, tedy z demolic jejich částečných interpretací –, aby se nakonec dostali, díky pomoci Ducha svatého, ke zralému úsudku víry, onoho úsudku víry, která dává svatému Pavlu říci: «Tento život, který já žiji v těle, žiji ve víře Božího Syna, který mě miloval a dal sebe sama za mě».¹³ Jestliže se nedostaneme sem, jestliže lidský půvab toho, s kým jsme se setkali, nás nedovede až sem, tedy abychom stále lépe poznávali a čím dál tím jednodušeji tykali onomu «blondřatému muži»¹⁴ - jak ho troufale nazýval Giussani, skoro aby nám dal živou představu o nezaměnitelných rysech Ježíšovy osoby -, onomu muži, který se stal člověkem „*pro mne*“, je to tedy jako kdyby onen samotný půvab netrefil terč. Dovolte mi přečíst alespoň jeden z mnoha kroků, ve kterých don Giussani popisuje tento itinerář: «Setkání - ze kterého vychází přesvědčivá představa Krista, ve které člověk tuší, že Kristus je něco relevantního k životu, co zajímá život – je se společností nebo také s jednou samotnou osobou, ne nakolik ty rozumíš, že tam uvnitř je Kristus, ale nakolik tě nechává říci: „Jak to, že tito zde jsou takoví?“. Až v druhém okamžiku, když je uslyšíš říkat, „Pán je mezi námi, proto jsme takoví“, začneš chápat, že možná je pravda to, co říkají. [...] Tak člověk potká společnost a říká: „Podívej se, jací jsou tito lidé!“. A tito lidé říkají: „Je zde Ježíš Kristus, je potřeba chodit k přijímání“, a člověk chodí k přijímání, aby šel s nimi a začíná slyšet, a tím, že znovu slyší a znovu slyší, v určitém okamžiku říká: „No! Takže to musí být přímo takto, je zde něco dalšího“. A tak se odehraje přechod – a běda, jestli se neodehraje -: toto něco dalšího na sebe začíná brát velkolepost, která překonává i velkolepost společnosti; a tak se společnost stane stabilní, jistou. Takže ty začneš tuto cestu tím, že najdeš společníka, společníci, nebo že vidíš skupinku, která má něco zajímavého a jdeš za ní. A slyšíš tyto zde, kteří říkají, že to, co mají zajímavého, je protože „Je zde Pán“; a jdeš za nimi, trochu zvědavá, ale bez toho, aniž bys tím byla definovaná, bez toho, aniž bys tím byla determinovaná. V určitém okamžiku se ale tento odkaz zvětší [...]; a jsi více zasažená faktem, že ti lidé říkají: „Podívej se, my jsme spolu kvůli tomu“. Toto je kvalitativní skok vůči počátečnímu dojmu; a tak to začneš brát vážně; zatímco jsi dříve nechodila k přijímání, teď chodíš k přijímání i každý den, nebo se modlíš každý den. Čím více sleduješ tento vývoj s kontinuitou, tím více se Ježíš stává důležitějším než tváře, které jsou spolu. Ba co více, stává se natolik důležitým, že chápeš, že by bez toho tváře zmizely a ty bys „toho měl plné zuby!“. [...] Společnost říká: „Jsme spolu kvůli tomuto“; někdo toto nevezme vážně a spokojí se se společností, líbí se mu společnost; nedívá se na tuto motivaci. Po čase, přísahám, opustí i

«Dentro quello sguardo» (Uvnitř onoho pohledu), v Ibid., *Dal temperamento un metodo (Z temperamentu metoda)*, cit. dílo, str. 7).

¹⁰ Srov. L. Giussani, «Riconoscere Cristo» (Uznat Krista), v Ibid., *Il tempo e il tempio. Dio e l'uomo (Čas a chrám. Bůh a člověk)*, Bur, Milán 2014, str. 37-74.

¹¹ Jan 1,41.

¹² Srov. L. Giussani, «Il Segno dei Segni» (Znamení znamení), *Tracce*, č. 3/1998, str. I-VII.

¹³ Gal 2,20.

¹⁴ L. Giussani, *L'attrattiva Gesù (Atraktivnost Ježíš)*, Bur, Milán 1999, str. 141.

společnost! Protože realita bez adekvátního důvodu zmizí. Adekvátní důvod naší společnosti je něco jiného».¹⁵

Zdá se mi, že poslední slova této Giussaniho citace nám pomáhají zaměřit se na důležitý negativní rub oné záležitosti. A to: je normální, že na začátku fascinující znamení, skrze které mi přišlo Tajemství naproti, je afektivně impozantnější, afektivně více se angažující než i Tajemství, jehož znamení je znamením. Ale jestliže se *časem* věci nezmění, jestliže se tedy neodehraje onen přechod, který nám zde Giussani popisuje, přechod pro nějž se «Ježíš stane *důležitějším* než tváře» těch, kterým dokonce dlužím život (protože mě dovedli k Němu!), pak začnou problémy. Je to jako kdybych si já, když je mi 50 let, zarytě trval na tom, že chci žít s mou maminkou stejný typ vztahu, který jsem s ní měl, když mi byly 2 nebo 3 roky. Je normální, že pro dvouleté dítě je maminka vším. Ale jestliže tím zůstane, ještě když se dítě stane padesátníkem, jako jsem já, tak to pak znamená, že se něco ve výchovném procesu zaseklo.

Kolikrát nás don Giussani káral ohledně vážné možnosti tohoto zastavení se u půvabu znamení! Jistě, on nám stále opakoval, že člověk potkává Tajemství ve znamení, až do tvrzení – závratný výraz! – že «znamení a Tajemství se shodují».¹⁶ Ale říci, že se shodují (v italštině *coincidono: coincidono*) znamená, že *padají spolu*, tedy že Jeden (člověk) mi přichází naproti *skrze* druhého, ne že jsou *identické*. Jestliže člověk ztratí ze řetele to, že mezi znamením a Tajemstvím existuje nejenom podoba a spoluúčast, ale také rozdíl – ba co více, *nekonečný* rozdíl -, pak znamení přestane být takové a stane se modlou. Znamení je takové, jestliže mě vede mimo sebe, jestliže mě tedy vezme za ruku a dovede mě, abych stále více poznával a miloval ono Tajemství, tedy Ježíše Krista, jehož společnost je znamením – abychom použili další slavný výraz dona Giussaniho - «neuspokojivým, přibližným, analogickým».¹⁷

V tomto smyslu text, který jsem nyní citoval, mě zasáhl i kvůli jinému náznaku, který shledávám vzácným: co znamená, že lidské znamení, skrze svůj půvab, zatímco mě přitahuje k sobě, mě zároveň tlačí mimo sebe, vrhá mě směrem k realitě, která ho přesahuje, tedy k samotnému Kristu? Jistě, znamená to spoustu věcí, nechci se tady pouštět do seznamu. Oslovilo mě, že Giussani zde poukázal na přijímání, na Eucharistii: «Zatímco jsi dříve nechodil k přijímání, nyní chodíš

¹⁵ L. Giussani, «*Tu*» (*o dell'amicizia*) («*Ty*» – nebo o přátelství), Bur, Milán 1997, str. 175-176.

¹⁶ Mezi mnohými proslovky, ve kterých don Giussani mluvil o tomto tématu, vidíme např.: L. Giussani, «*Ogni cosa: Mistero e segno*» (*Každá věc: Tajemství a znamení*), *Tracce*, č. 6/1999, str. I-XVI; nebo také L. Giussani, «*Mistero e segno coincidono*» (Tajemství a znamení se shodují), v *Ibid.*, *Affezione e dimora (Náklonnost a domov)*, Bur, Milán 2001, str. 239-259.

¹⁷ «Dávejme si pozor, že Ježíš mezi námi může být původem hromady lidství, plného radosti a přátelství, důvodů formálně bezvadných a pomoci formálně, ale také materiálně konkrétní, kterou je připravený nám dát [...], ale Ježíš by mohl být zredukován na „podobiznu krásné ženy vytesané do jejího náhrobního kamene“ - Kdyby sem Ježíš přišel v tichu – *softly* (*tiše*) - a posadil by se tam na židli, blízko ní, a všichni bychom si toho v určité chvíli všimli, nevím, v kolika z nás by úžas, vděk, radost... nevím v kolika by náklonnost byla doopravdy spontánní, při zachování určitého vědomí sebe sama. [...] Nemohu mít rád bez toho, aniž by toto uvědomění, památka a uctívání a poslušnost a učenictví a následování a pohled lačný po poznání a vůle po oběti až k smrti, se kterými na tebe myslím, dívám se na tebe, následuji tě bez toho, aniž by se toto vše stalo konkrétním, natolik konkrétním, abys byl, ó Pane, tím, koho miluji: Ty jsi, Pane, ten, kterého miluji. „Po čem člověk mocněji touží než po pravdě?“ Co je to pravda? Jeden přítomný člověk, jeden přítomný člověk: nemůže být promrhaný nebo rozbředlý krásným a radostným projevováním se společností tváří, která by měla být Jeho naznačeným znamením! Toto se stane, když se mu řekne „Ty“ doopravdy, s veškerým vědomím *já*: čím víc má člověk vědomí sebe sama, tím je mocnější, větší, opravdovější, jednodušší a čistší uctívání Jeho [...] Taková společnost je *znamením* – neuspokojivým, přibližným, analogickým, protože znamení je toto všechno – jedné reality z jiného světa! [...] Kristova přítomnost ve světě je zázrakem naší společnosti. Ale toto je vystupující hrot jednoho znamení, které „jde ke dnu, kde je více pravdy“ nebo lépe je hrotem znamení, které ve zbytku troskotá ve společném významu, v celém zbytku troskotá ve společně přirozenosti. Proto, čím víc má člověk intenzivně, preferenčně rád – zkrátka, tam, kde dobro je říci „já“ s intenzitou, kterou druzí neznají, nebo říci „ty“ s intenzitou, kterou jiní neznají -, nejedná se o utlumení důležitosti našeho přátelství, o mlhavé učinění silné účinnosti očí, úst a obličeje, slova, písne, srdce krásné společnosti jako je tato, ale je to něco jako rozhořčené napětí – všeho toho, co jsem vyjmenoval a co formuje naší společnost – vykřičet tvé jméno, ó Kriste: „Díky, že ses zjevil a posadil se zde“» (L. Giussani, *L'attrattiva Gesù (Atraktivnost Ježíš)*, cit.dílo, str. 150-153).

k přijímání i každý den».¹⁸ Zasáhl mě tento náznak, protože to je jako kdyby vrhnul jasnější světlo na vztah mezi znamením a Tajemstvím, mezi půvabem charismatu a vztahem s Kristem, o kterém mluvíme. Vskutku, co je výjimečného na jezení kousku chleba? Zdánlivě nic. A i vědět, že ten kousek chleba je tělo Ježíše Krista, jak to církev odjakživa učí, myslím si, že dnes by to na mě mělo malý vliv, tedy vzbudilo by ve mě málo zájmu, zvědavosti, dojetí, kdybych neučinil setkání, které učinilo tohoto Ježíše Krista živou přítomností v mém životě – a tak učinilo tolik zajímavým, ba co více životně důležitým, i ten malinkatý kousek chleba, který polykám, když chodím k přijímání -.

Bylo to setkání s charismatem hnutí, které mi učinilo Krista familiárním. Takže já donu Giussanimu a hnutí dlužím všechno, doslova. Zároveň, čím více jdu dál, více chápu, že je zde jakoby rub medaile, která není méně důležitá než to, co jsem právě řekl. Řekl bych to takto: jaký Kristus mi učinil familiárním setkání s charismatem? Kristus Giussaniho? Existuje snad Kristus Giussaniho – nebo Kristus hnutí -, Kristus, jehož může člověk dělat zkušenost a nechávat stranou eucharistii nebo učení, které se o Něm ke mně dostane skrze církev? Evidentně ne: Ježíš, do kterého jsem se díky Giussanimu zamiloval, je Ježíš, s kterým se setkávám tím nejmocnějším a nejefektivnějším způsobem právě v eucharistii, i kdyby kněz, který by mi jí uděloval, byl nejvíce antipatickým nebo ubohým člověkem, kterého znám.¹⁹

Ne zde tedy žádný protiklad – naučil nás to sám don Giussani,²⁰ a připomněl nám to Carrón ve své zprávě, kterou jsem četl na začátku – mezi láskou k charismatu, se kterým jsme se setkali a úctou vůči všemu tomu, co můžeme nazývat *instituční dimenzí* církve, což zahrnuje nejen autorévolní výuku Učitelského úřadu církve papeže a biskupů, ale také objektivní prameny zkušenosti a poznání Krista, jejichž je církev správcem: slovo Boží a svátosti. Říkal jsem, že zde není protiklad, protože milost charismatu, který nás zasáhl, nenahradí a ani by neměl vést k opovrhování hodnoty těchto dalších „znamení“ nebo „nástrojů“, chtěných od samotného Pána jako jisté cesty k Němu. Spíše by nám mělo dát oči schopné *stokrát více* oceňovat hodnotu těchto nástrojů. Například, nemyslím si, že bych měl někdy chut' číst evangelia nebo listy svatého Pavla, kdybych neslyšel číst a komentovat evangelium od Giussaniho – mé první opravdové setkání se událo, když jsem poslouchal dona Giussaniho číst Janovo evangelium na duchovních cvičeních CLU -. Ale toto neznamená, že Giussaniho slovo pro mě stojí nad slovem Božím. Spíše to znamená, že on byl a je tím, kdo mi nejvíce pomohl a pomáhá proniknout do smyslu Božího slova, kdo mi ho učinil zajímavým a pochopitelným. To samé platí pro mnoho dalších věcí – myslím na modlitbu, na chut' přátelství, na kulturní úsudek, zkrátka na všechno to, co je naše zkušenost: všechno to jsou dimenze, které náleží životu církve jako takové, ale které mi setkání s charismatem pomohlo pochopit a žít způsobem pro mě fascinujícím.

Tak se dostávám k dalšímu a předposlednímu bodu. Použiji výraz, který byl před 25 lety moderní a který se později ztratil.

¹⁸ L. Giussani, «*Tu*» (o dell'amicizia) («*Ty*» nebo o přátelství), cit. dílo, str. 176.

¹⁹ Čteme v *Iuvenescit Ecclesia*: «Jak potvrdil Jan Pavel II., „Opravdová charismata nemohou jinak než tihnout k setkání s Kristem ve svátostech“» (Kongregace pro nauku víry, dopis *Iuvenescit Ecclesia*, 12). Vidíme také v: «Cítím, že musím znovu světit Jeho Svatosti, tu nejhlubší emoci, vibrující v srdci jako nikdy předtím, vyvolanou tím nejautorévolnějším a nejjasnějším úsudkem o této naší padesátileté zkušenosti; je, když Jeho svatost, v dopise, který mi zaslala 11. února 2002 při příležitosti dvacátého výročí papežského uznání Fraternity Comunione e Liberazione, napsala: „Hnutí chtělo a chce ukázat ne *jednu* cestu, ale *onu* cestu, pro vyřešení existenciálního dramatu člověka. Cesta je Kristus“. Nejen, že jsem nikdy neměl v úmyslu nic „založit“, ale domnívám se, že génus hnutí, které jsem viděl se zrodit je, že jsem cítil naléhavost prohlašovat nutnost navrátit se k základním aspektům křesťanství, tedy vašeň křesťanského faktu jako takového ve svých původních prvcích, a dost“» (L. Giussani, «Ve věrnosti k magisteriu, jsme chtěli vždy vést lidi k tomu, aby objevili, jak je Kristus přítomností», Dopis z 26. ledna 2004 Janu Pavlu II. při příležitosti padesátého výročí hnutí, *Tracce*, č. 4/2004).

²⁰ Don Giussani dělá dlouhé a důležité prohloubení na toto téma v *Tvořit stopy v historii světa*, cit. dílo, str. 127-128, na které se odkazují.

4. Spolu-podstata instituce a charismatu

Chci být upřímný: jestliže jsem chtěl trvat na tom, co jsem nazval negativním rubem záležitosti, s úmyslně chtěným důrazem, je to proto, že v minulých měsících, tím že jsem mohl navštěvovat komunity a tím že jsem dostal mnoho dopisů od členů Fraternity, jsem musel vzít na vědomí – i s trochou smutku –, že pro mnohé z nás mluvit o insitucionální církvi, církvi papeže a biskupů, znamená mluvit o nadstavbě, která obtěžkává život pravidly a výukou, které by měly málo nebo vůbec co do činění se zkušeností žité víry, se zkušeností žitého charismatu. Jako říci: na jedné straně je život, prožívaná zkušenost Krista, která se děje díky půvabu „*charismatických přítomností*“, které nás přitahují a pomáhají žít; na druhé straně je instituční autorita církve, se svými normami a se svými doktrínskými indikacemi, které mají málo nebo nic do činění s životem – i když, jistě, je zapotřebí *proti své vůli* poslouchat, protože koneckonců jsme katolíci! Dobře, já si myslím, že si musíme pomoci překonávat tento rozpor u kořene, ať už je vědomý nebo nevědomý, poněvadž je to právě zde, alespoň mi to tak přijde, že se zakořeňuje námaha mnohých z nás v chápání kroku zralosti, který po nás církev žádá. Je to jeden z úkolů, který máme v tomto okamžiku.

Zkusím to říci takto: problémem zde není tolik nadmíra emfáze o charismatickém prvku, jako kdyby bylo skoro špatně trvat na tom, že zkušenost charismatu se posiluje a roste následováním autorévolních přítomností, které nás přitahují silou zralosti, se kterou žijí samotné charisma. Toto je správné a nedotknutelné, ba co více, vše takto začalo. Mnohokrát jsme si to řekli, a sotva jsme to potvrdili: křesťanství se sděluje skrze přitažlivost. Zdá se mi, že problém spočívá spíše v považování tohoto faktoru – faktoru přitažlivosti, řekněme – jako jediného, který má váhu, jediného, který si zaslouží pozornost, skoro jako by jediný měl váhu ve vyživování našeho vztahu s Kristem a náš osobní vkus – i když ho možná nazýváme s významem více méně přibližným „souladem se srdcem“ – jako by byl jediným kritériem k určení, co je hlasem Krista a co není. Takže dovoluji mi to říci: toto si myslet nemůže být nic jiného než klamem, lží, nemohlo být ničím jiným kvůli tomu, co jsme řekli prve, Kristus, do něhož charisma dané donu Giussani, nás nechalo se zamilovat, není Kristus jeho fantazie a už vůbec ne ten *naší* fantazie, Kristus našich interpretací, nýbrž Kristus, který svěřil Svou opravdovou přítomnost v historii a opravdové svědectví o Něm Šimonu Petrovi a apoštolům, tedy právě oné realitě, kterou nazýváme «Instituce».²¹

Dostáváme se tak k jednomu z ústředních témat, o nichž jsem v nadcházejícím čase volání přemýšlet více do hloubky, než jsme doteď dělali: odkazují se na téma *spolu-podstata* – abychom použili slavný výraz Jana Pavla II., ke kterému se poté vrátil papež Benedikt a na konci dopisu *Iuvenescit Ecclesia* – mezi institučním prvkem a charismatickým prvkem v životě církve.

Dovolím si především zdůraznit, že se jedná o záležitost, která je všechno jen ne abstraktní a vzdálená od života, tedy od zkušenosti, kterou prožíváme v hnutí. Vskutku, jestli si to uvědomujeme nebo ne, způsob, jakým vnímáme tento vztah, tedy vztah mezi funkcí autority v institučním slova smyslu a funkcí autority v charismatickém slova smyslu, *ve skutečnosti* (a ve významené míře) determinuje význam, který dáváme dvěma slovům, která mají ústřední váhu ve zkušenosti, kterou si chceme pomáhat žít: slovo «následovat» a slovo «autorita».²² Co znamená *následovat autoritu*? Toto je pravá, ústřední záležitost, ve které po nás církev požaduje krok *kritického vědomí*, tedy znovu se podívat na celou naši zkušenost do hloubky.

²¹ Čtete v *Iuvenescit Ecclesia*: «Dar Ducha v církvi je vázaný na misií Syna, která se nepřekonatelně naplnila v jeho velikonočním tajemství. [...] Proto Duch Svatý nemůže žádným způsobem zavést odlišnou ekonomii vůči oné ekonomii božského vtěleného *Logosu*. [...] Původní vazba mezi hierarchickými dary, udělenými se svátostnou milostí Vysvěcení, a dary charismatickými svobodně rozdělenými Duchem svatým, má tudíž svůj poslední kořen ve vztahu mezi božským vtěleným *Logosem* a Duchem Svatým, který je stále Duchem Otce a Syna. Právě kvůli tomu, abychom se vyhnuli teologickým nejasnostem, které by se dožadovali „Církve Ducha“ odlišné a oddělené od církve hierarchické-institucionální, je zapotřebí zdůraznit že obě božská poslání se vzájemně propojují v *každém daru* uděleném církvi.» (Kongregace pro nauku víry, dopis *Iuvenescit Ecclesia*, 11).

²² L. Giussani, *Si può (veramente?!) vivere così? (Je možné (doopravdy?!) takto žít?*, Bur, Milán 2001, str 215-222.

Stručně, co se míní se spolu-podstatou hierarchických a charismatických darů (abychom použili terminologii z *Iuvenescit Ecclesia*)?

Abych nezašel příliš daleko – doufám, že budeme mít možnost to prohloubit -, chtěl bych co se toho týče učinit pouze tři syntetické poznámky, které mají v úmyslu více otevřít než uzavřít diskuzi nebo, jestli chceme, nabídnout cesty k zamyšlení.

První poznámka: spolu-podstatou se míní fakt, že hierarchické dary (tedy instituční autorita) a charismatické dary (tedy charismata, která Bůh rozděljuje těm, komu chce *ad utilitatem*, tedy k vybudování církve) jsou «recipročně ve vztahu již od svého původu».²³ Zde se říká, že charismata a instituce nejen že nejsou protikladné – pozor -, ale nejsou ani jednoduše postaveny vedle sebe, skoro jako kdyby každý přinášel ovoce způsobem nezávislým na druhém, paralelním způsobem. Jako kdyby jeden říkal: «Ano, v církvi je obojí, je zapotřebí obojího, instituce a charismata, ale každý reaguje, buduje křesťanský národ, na vlastní pěst, nezávisle na druhém». Ne, spolu-podstata znamená, že každý může přinášet ovoce pouze – pouze! – ve společenství s druhým, v synergii s druhým, s pomocí druhého. Instituce, tedy církve papeže a biskupů, potřebuje být živená a napomáhaná dynamickou a prorockou silou charismat (pamatujete si, pro ty z vás, kteří ho slyšeli, proslov kardinála Marc Oulletta na kongresu o hnutích z tohoto června?),²⁴ aby přinášela plody ve své misii. Na druhé straně charismata nemohou doopravdy přinášet plody, jestliže se nedají do služby církve vedené Petrem, jestliže se jí nenechají vést a korigovat.²⁵

Každý prvek tak potřebuje druhého, žádný ze dvou – by bylo možné říct – nepřináší ovoce „samotářsky“, skoro jako kdyby pro to, aby byl účinný, by potřeboval pouze milost, která k němu přichází přímo od Boha: ne, každý – pozor, církve říká: dokonce papež – potřebuje *pomoc* druhých lidí, jako je on, aby *jeho dar* přinášel ovoce.

Otec Lepori na duchovních cvičeních Fraternity poukázal na tuto myšlenku krásným způsobem, tím že mluvil o vztahu mezi Petrem a Janem, «nejvíce „charismatický“, nejvíce mystický» mezi Ježíšovými učedníky, především, když se zastavil u slavné scény běhu Petra a Jana ke hrobu, tak jak je uvedeno ve IV. evangeliu: «Veškeré zjevování se a konání Krista a Ducha, kterého Vzkříšený vdechuje na učedníky, všechna charismata (protože charismata jsou životem Vzkříšeného v životě církve, v životě světa), vše je jisté, jestliže to Petr potvrzuje svou zkušeností přítomného a živého Krista. [...] Jan, který je možná ten nejvíce „charismatický“ z apoštolů, nejbystřejší, nejvíce mystický, nejvíce prorocký, nejvíce zapálený v lásce a v přátelství s Kristem, zdaleka nečerpá z toho všeho důvod k tomu, aby se cítil nadřazeným, pochopil, že v této Mistrově volbě Petrova primátu byla jistá cesta, jak žít jeho charismata následováním Krista. Již když šel ke hrobu ráno o Velikonocích, i když běžel rychleji než Petr, zastavil se a čekal. Proč? Protože chce vstoupit do hrobu *následuje* Petra, chce věřit uvnitř následování, jako se to naučil následuje samotného Ježíše».²⁶

Na druhé straně Petr je volán nejen k tomu, aby uznal velká charismata, která dal Pán Janovi, ale aby se jimi dokonce živil, tak že je zde smysl, ve kterém je Petr volán, aby následoval Jana ne méně než naopak, «Jako když mu [Jan] po zázračném rybolovu říká: „Je to Pán!“. A zde je *Petr*», pokračuje Otec Lepori, «*poslušný Janovu charismatu*, protože mu právě pomáhá uznat Vzkříšeného přítomného, za kterým jde jako první vrhaje se do vody, aby ho všichni ostatní mohli ještě a stále následovat směrem za Ježíšem».²⁷

5. Autorita a autoritativnost: od církve k hnutí

²³ Kongregace pro nauku víry, dopis *Iuvenescit Ecclesia*, 10.

²⁴ „*Hnutí a nové komunity*“, *formace o charismatech, odpolední sekce, clonline*, 20. června 2022.

²⁵ Čteme v *Iuvenescit Ecclesia*, která cituje dogmatickou konstituci *Lumen Gentium*, 7: «V nařízení k posvěcení každého člena Božího lidu a k poslání církve ve světě, mezi různými dary, „exceluje milost apoštolů, jíž autorita samotný Duch Svatý podřizuje i charismatiky“».

²⁶ M. – G. Lepori, *Cristo, vita della vita (Kristus, život života)*, cit. dílo, str. 63-64.

²⁷ *Tamtéž*, str. 65.

Druhá poznámka: Benedikt XVI. tím že dále rozvinul tuto myšlenku uvedenou do Učitelského úřadu církve Janem Pavlem II., dodal jednu pro nás důležitou specifikaci: tato spolu-podstata, tedy tato dynamická jednota prvku institučního a prvku charismatického, se netýká pouze vztahu mezi charismatickými realitami jako je CL a autoritou církve. Týká se také celého života samotných charismatických realit – především, když se jedná o zajištění kontinuity a rozvoje těchto realit po smrti zakladatele. V *Iuventus Ecclesia* čteme: «Papež Benedikt XVI. mimo to, že potvrdil jejich spolupodstatu, prohloubil potvrzení Svého předchůdce tím, že připomenul, že „v církvi i základní instituce jsou charismatické [tedy efektivně v nich působí Duch Svátý, pomysleme na svátosti] a na druhé straně se charismata musí jedním nebo jiným způsobem institucionalizovat, aby měla koherenci a kontinuitu. Tak obě dimenze [...] přispívají na zpřítomnění tajemství a spásonosném díle Kristově ve světě“».²⁸

Dvě dimenze «se spolu podílejí» na zpřítomnění Krista – potvrzuje papež Benedikt -, trochu jako Šimon a Jan, kteří spolu běží ke hrobu. A to, pozor, v každé církevní realitě, i v charismatické realitě jako je ta naše, jestliže chce trvat v čase. Tedy, je to vše zrada myšlenky dona Giussaniho nad tím, co mělo být hnutí po jeho odchodu? Říci, že i v naší realitě je nutné, aby existovalo toto propletení objektivní autority a charismatické autoritativnosti, kde jeden prvek potřebuje druhý, ale neplete se s druhým, je zradit představu o budoucnosti hnutí, kterou měl don Giussani? Myslím si, že si musíme vážně položit tuto otázku. Já jsem přesvědčený, že ne. Často jsem v těchto měsících slyšel opakovat, především odkazuje se na konec slavného textu «Největší obětí je dát vlastní život za dílo Druhého»²⁹ - nad nímž jistě bude příležitost se pozastavit -, že Giussani nabízí vizi o funkci autority v hnutí, která je analogická s vizí církve. Poté, co jsem učinil patřičná upřesnění – upřesnění, nad nimiž se nyní nemohu pozastavit -, sdílím tuto připomínku. Není pochyby, že Giussani nabízí tuto analogii. Ale záležitost se týká přesně toho, jak my vnímáme autoritu církve: jestli jí vnímáme jako založenou na jednotě, ale také na rozdílu mezi Petrem a Janem, mezi institucionálním a charismatickým elementem, nebo jiným způsobem, například že teoretizujeme, že Petr a Jan musí vždy a za každou cenu splynout v jedinou osobu, což by znamenalo, že šéf by musel být ten nejvíce charismatický a a ten nejvíce charismatický – když pak připustíme, že je možné určit, kdo to je – by měl být šéfem.

Dovolte mi, abych zakončil tuto druhou poznámku s citací dona Giussaniho. Jak je známo, především v textech, které jsou z 90. let, Giussani často a rád rozlišuje dva odlišné významy slova autorita, významy, které odpovídají přesně polaritě Petr/Jan, o které mluvíme.³⁰ Na duchovních

²⁸ Kongregace pro nauku víry, dopis *Iuvenescit Ecclesia*, 10.

²⁹ Nyní v *Generare tracce nella storia del mondo (Tvořit stopy v historii světa)*, kde nejčastěji citovaná pasáž byla znovu publikovaná definitivní formou: «Toto je naše ctnost: srovnání s charismatem ve své originalitě skrze to pomíjivé, jehož Bůh využívá. Vrací se sem důležitost toho pomíjivého. Momentálně je srovnání v posledku s osobou, s níž vše začalo. Ona může zmizet, ale testy, které zanechala a nepřerušené pokračování – když Bůh bude chtít – lidí určených jako styčný bod, jako opravdová interpretace toho, co se stalo, se stanou nástrojem ke korekci a vzkříšení; stanou se nástrojem pro morálnost. Linie označených odkazů je to nejživější z přítomnosti, protože samotný text může být i interpretován špatně; je těžké ho interpretovat špatně, ale může se to také stát» (L. Giussani – S. Alberto – J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo (Tvořit stopy v historii světa)*, cit. dílo, str. 135-136).

³⁰ Co se tohoto týče, stojí za pozornost následující text z «Autorita se stane preferencí» v: L. Giussani, «Tu» (*o dell'amicizia*) («Ty» – nebo o přátelství), cit. dílo, str. 130-132: «Je zapotřebí rozlišit především autoritu jako okamžik od autority jako typ přítomnosti, zkušenost přítomnosti, která se zpravidla stane odkazem, který má běžně tendenci stát se odkazem: když je zde ona osoba – již to víš -, ona osoba, tě málo nebo hodně odkazuje, varuje. Pak je zde třetí, autorita, která ve společnostech, v organismu Kristova těla, tudíž v organismu onoho kusu Kristova těla, kterým je společnost v povolání, vykonává roli charakteristickou k odkazu/upozorňování. Zde jsou pouze odpovědi na vaše otázky, které mohou objasnit, jinak se koná analytický proslov, snaží se o analytický proslov. Protože tento třetí případ nechává nedotknutelný fakt, aby osoba, která vykonává onu roli, byla jako takový odkaz k Pánu, nebo aby odkaz k Pánu zůstal jeho rolí, objektivností jeho role. Kvůli tomu, že tu je jeden zodpovědný v domě, nápad zodpovědného v domě je role, která odkazuje na Boha: kvůli roli, kvůli struktuře odkazuje na Boha. Může být jako osoba, člověk, který nám nejvíce brání, natolik že abychom ho akceptovali, je potřeba konat námahu nebo překonávat spoustu předcházejících pocitů, které jsou ve středu. V každém případě jsou to tyto 3 případy autority jako zázraku. První autorita jako izolovaná událost, jako výjimečný okamžik: například příspěvek na shromáždění, který zasáhne. [...] Autorita především

cvičeních v r. 1993 se ho například ptají: «Jaký je vztah mezi autoritou charismatu a osobní autoritativností?». Tady je jeho odpověď: «Autorita v charismatu, abychom byli velmi prostí, je ta, kterou uznává církev. Církev uznává zodpovědnost charismatu. Osobní autoritativnost je daná účastněním, které člověk žije k tomu, kdo má autoritu. Já mohu mít autoritu v charismatu, které zajímá hnutí a může zde být ta nejmenší osoba mezi vámi, která žije toto charisma s takovou živostí, s takovou upřímností a takovou pokorou, která mě ze všech stran překračuje a já sám se na ní dívám a snažím se naučit význam charismatu, jehož jsem garantem a vedením. Význam tohoto charismatu je zjevený těm, kteří v jednoduchosti srdce žijí dar darovaný Duchem svatým a tak zůstávají de facto autoritou. Autoritativnost je ta, která urguje a buduje. Autorita je ta, která zajišťuje cestu. Autorita zajišťuje správnou cestu; autorita nakolik uznává církví. Autoritativnost zahřívá kroky, činí cestu krásnou, činí kráčení přesvědčivým, činí více schopnými oběti, když je potřeba jí přinášet. Autoritativnost je svatost, autorita úkol».³¹

6. Spletitý korolár: proč Petr, a ne Jan?

Třetí poznámka, více než poznámka je něco jako dvojí provokace nebo otázka. Mohli bychom se v tomto okamžiku ptát: proč samotný Ježíš, Pán, chtěl dát církvi tuto formu, chtěl tedy, aby se dala tato polarita mezi charismem a institucí, mezi Janem a Petrem? Abychom to řekli na tvrdo – jak jsem slyšel, že to udělal můj bratr don Paolo, který je vášnivým znalcem evangelia svatého Jana -: jestliže je pravda, že celé Janovo evangelium nedělá nic jiného, než že trvá na faktu, že Jan je *milovaným učedníkem*, tím, kdo byl nejbližší Ježíšovi v klíčových okamžicích, tím nejvíce inteligentním a hlubokým, a dokonce nejvíce poslušným a poddajným k mistrovi, proč tedy v Janovi 21 Ježíš dává pověření pást ovce Petrovi, a ne jemu? Proč Ježíš vybírá Petra, který ho dokonce zapřel, a ne Jana, aby z něj učinil šéfa?

Zkrátka, nechám vám dvě otázky:

První otázka: proč Pán chtěl, aby se ustanovilo toto nezredukovatelné napětí mezi autoritativností a autoritou, mezi charismem a institucí, takové, pro něž neexistuje *jediný bod*, skrze který prochází veškeré proroctví, veškerá milost, veškeré jednání Ducha svatého, i když se jedná o *poslední bod*, který je kritériem rozlišování?

Druhá otázka: proč si Ježíš nevybral nejvíce charismatického, tedy Jana nebo Pavla, ale Petra, aby byl tím posledním kritériem rozlišování?

Nyní nechci na tyto otázky odpovědět. Zvu každého z vás, abyste nad nimi přemýšleli. Je to způsob, kterým se můžeme dívat na tento okamžik a na budoucnost naší společnosti.

jako výjimečný okamžik, kde je člověk „upozorněn/provokován“. *Druhý* autorita jako fyzionomie života, která činí normální svou *přítomnost jako „odkaz/odvolávání se“* na Pána: když je zde ona přítomnost, je zde odkaz na Pána, dříve nebo později, jedním nebo druhým způsobem. A pak *třetí*, existuje autorita jako zázrak jakožto *role*, protože to, že existuje poslední autorita ve světě, která říká pravdu, která hodnotí všechna hodnocení lidí z pohledu poslední pravdy – mluvím o papežovi -, toto je absolutní zázrak. Může to být lotr a mít tuto roli. Tudiž také autorita jako role se absolutně nesmí opominat, ale odhaluje čistotu našeho pohledu. A je potřeba jí následovat, jak říká obsah jeho role, a ne jakožto osobu jako takovou.

Co znamená „říká obsah své role“?

Jaký je obsah jeho role? Odvolávat tě na Krista. Takže, jestli ti říká: „V 7:30 jsou ranní chvály“, odkazuje tě na Krista: je to obsah jeho role. Jestliže říká: „Teď budeme dělat ticho. V tomto domě není příliš ticho, odkazuje tě, vykonává svou roli, a možná onu hodinu ticha dělá špatně. Tedy to, co ti pomáhá není její způsob, jak se chová, ale její role; to je to, co tě oslovuje. Říká ti: „Ne, toto ano, toto ne“, ne jako mínění, je to odkaz/upozornění pravidla».

³¹ L. Giussani, *Un avvenimento nella vita dell'uomo (Událost v životě člověka)*, upravil J. Carrón, Bur, Milán 2020, str. 249.